

Aan de staatssecretaris van Economische Zaken
Mevrouw S.A.M. Dijkma
Postbus 20101
2500 EC 'S-GRAVENHAGE

Land- en Tuinbouworganisatie Nederland
Postbus 100, 5201 CA Den Bosch
Bezoekadres : Onderwijsboulevard225
: 5223 DE Den Bosch
Telefoon : 073-2173000

Datum : 17 mei 2015
Onderwerp : Plan van aanpak antibiotica konijnenhouderij
Informatie : Sjef Lavrijsen (labru@hetnet.nl)

Geachte mevrouw Dijkma,

De konijnensector hecht veel belang aan een duurzame sector. Mede vanuit volksgezondheidsredenen wil de konijnensector het antibioticagebruik reduceren.

Hierbij wil de konijnensector het plan van aanpak om te komen tot een reductie van antibioticagebruik aan u aanbieden. Om te borgen dat het plan van aanpak wordt uitgevoerd, verzoekt de vakgroep LTO Konijnenhouderij, i.v.m. opheffing Productschappen, om opname in wet- en regelgeving analoog aan de 4 grote sectoren (UDD-wetgeving).

De konijnenhouderij wil per 1 januari 2016 werken volgens de voorgestelde systematiek. De konijnenhouderij beoogt met de voorgestelde systematiek eind 2018 een reductie in antibioticagebruik te kunnen realiseren van 70% ten opzichte van het referentiejaar 2011. De kanttekening die de sector wil plaatsen is dat de transitie van welzijnskooien naar parkhokken voor vleeskonijnen en de bijbehorende "kinderziektes" mogelijk voor onverwachte effecten kunnen zorgen. Het verbeteren van de diergezondheid in de parkhokken heeft hoge prioriteit in het lopend onderzoek en in de nieuwe PPS aanvraag. Hiermee wordt geanticipeerd op de motie Van Dekken.

Het plan van aanpak bestaat uit het bedrijfsgezondheidsplan en bedrijfsbehandelplan, een één-op-één overeenkomst met een geborgde dierenarts. In de nieuwe systematiek bezoekt de dierenarts de konijnenhouderij 2x per kwartaal zodat bedrijfsbegeleiding een grotere rol krijgt in de bedrijfsvoering. De SDa (Stichting Diergeneesmiddelenautoriteit) start dit jaar met de analyse van de antibioticagebruiksgegevens uit de database van www.antibioticawijzer.nl. Vanaf 2016 worden de data via een centrale database aan de SDa aangeboden. Daarnaast speelt kennis en innovatie een grote rol om het antibioticagebruik in de konijnenhouderij te reduceren. Kennis en innovatie is ook onderdeel van dit plan van aanpak. Zie voor meer informatie de bijlage.

Via het plan van aanpak en borging via wetgeving verwacht de konijnensector het antibioticagebruik te kunnen reduceren.

Daarnaast wil de konijnensector graag met u in gesprek over de mogelijkheid dat de konijnenhouders zelf kunnen vaccineren tegen nader te omschrijven aandoeningen met als doel om het antibioticagebruik verder te kunnen reduceren.

1
2
3
4
5

Ik zie uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

(w.g.)

Sjef Lavrijsen
Voorzitter vakgroep LTO Konijnenhouderij

Bijlage: Plan van aanpak reductie antibioticagebruik konijnenhouderij

Plan van aanpak reductie antibioticagebruik konijnenhouderij

Konijnensector

De professionele konijnensector in Nederland bestaat uit circa 41.000 voedsters die op een 50 tal bedrijven gehouden worden. Op de bedrijven vindt zowel de fokkerij als de afmest van de vleeskonijnen plaats. Transport van speenkonijnen vindt nauwelijks plaats. De laatste jaren is het aantal bedrijven dalend maar neemt het gemiddeld aantal voedsters per bedrijf toe.

Aanleiding

Het antibioticagebruik in de konijnenhouderij is hoog in vergelijking tot andere veehouderijsectoren. Uit gegevens van de antibioticawijzer (www.antibioticawijzer.nl) blijkt dat er een daling is in het gebruik. De gemiddelde dierdagdosering bedroeg in 2013 120. Sinds 2011 is een dalende lijn in het gebruik zichtbaar. Ca. 80% van de konijnenhouders heeft de gegevens vrijwillig ingevuld via de antibioticawijzer en de verwachting is dat de gegevens betrouwbaar zijn. De konijnensector heeft een plan van aanpak gemaakt om het antibioticagebruik te reduceren.

Doel:

- Verbetering diergezondheid/weerstand zodat het antibioticagebruik gereduceerd kan worden en zorgvuldige toepassing centraal staat. De analyse van het huidige gebruik en toedieningsvorm wordt hierbij betrokken omdat de toedieningsvorm mede de hoeveelheid te gebruiken antibiotica bepaalt.

Reductiedoelen

De konijnensector gebruikt 2011 als referentiejaar omdat er geen eerdere gegevens bekend zijn over het antibioticagebruik in de konijnensector. In 2011 bedroeg de dierdagdosering 168 (gewogen naar aantal voedsters). In 2013 bedroeg de dierdagdosering 129. In 2013 is een daling van 22 % bereikt t.o.v. 2011.

De konijnensector heeft de ambitie om in 2015 het antibioticagebruik te reduceren naar 92 ddd en in 2016 verder naar 74. Dit betekent dat eind 2016 een reductie van 55 % t.o.v. 2011 heeft plaatsgevonden. Uiteindelijk heeft de konijnensector de ambitie om 70% reductie te realiseren eind 2018. Dit reductiepercentage loopt synchroon met de 4 grote sectoren.

De kanttekening die de sector wil plaatsen is dat de transitie van welzijnskooien naar parkhokken voor vleeskonijnen en de bijbehorende "kinderziektes" mogelijk voor onverwachte effecten kunnen zorgen. Het verbeteren van de diergezondheid in de parkhokken heeft hoge prioriteit in het lopend onderzoek en in de nieuwe PPS aanvraag.

Plan van aanpak

De aanpak die succesvol is gebleken bij andere veehouderijsectoren bestaat uit een aantal elementen die in de onderstaande 4 punten zijn vertaald naar de konijnenhouderij.

1. Bedrijfsgezondheidsplan en bedrijfsbehandelplan.

Het bedrijfsgezondheidsplan en bedrijfsbehandelplan zijn *bedrijfsspecifiek*. Het opstellen van het bedrijfsgezondheidsplan, inclusief een reductiedoelstelling, is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van dierenarts en konijnenhouder.

Het bedrijfsgezondheidsplan is een plan waarin naast het bedrijfsbehandelplan de maatregelen zijn beschreven die door de ondernemer worden genomen om het gebruik van antibiotica te beperken. Het bedrijfsgezondheidsplan helpt de ondernemer de huidige bedrijfssituatie in beeld te brengen en inzage in mogelijke risicofactoren. Op basis hiervan kan de konijnenhouder de verbetering van de diergezondheid en verantwoord antibioticagebruik oppakken. Naast de aandachtspunten worden ook actiepunten geformuleerd die jaarlijks worden geëvalueerd.

Het bedrijfsbehandelplan volgt het formularium konijnenhouderij.

2. Er is een 1-op-1 overeenkomst tussen konijnenhouder en dierenarts.

Deze dierenarts is de verantwoordelijke dierenarts en stelt het bedrijfsgezondheidsplan op in samenwerking met de konijnenhouder. Deze dierenarts stelt ook het bedrijfsbehandelplan op en levert de diergeneesmiddelen. Deze afspraken worden vastgelegd in een bilaterale overeenkomst. In deze overeenkomst is ook opgenomen dat de dierenarts de voorgeschreven antibiotica registreert in de sectorale database.

In de 4 grote sectoren wordt gewerkt met geborgde dierenartsen; dierenartsen die aan een aantal eisen voldoen en hier ook op worden gecontroleerd. Voor een kleine sector waar slechts enkele dierenartsen werkzaam zijn, is dit niet haalbaar vanwege de monopolie positie waar sprake van kan zijn. Aan de konijnendierenarts wordt de voorwaarde gesteld dat hij/zij werkzaam is als geborgde dierenarts in een andere sector. De geborgde dierenarts is bekend met de systematiek van bedrijfsgezondheidsplan en bedrijfsbehandelplan, het formularium, en het inzichtelijk maken van antibioticagebruik. De konijnendierenarts bezoekt de konijnenhouder 2x per kwartaal.

3. Transparantie over het gebruik van antibiotica per konijnenhouder.

Transparantie wordt gerealiseerd via.

- a. een sectorale database bij een externe partij. De dierenarts levert de antibioticavoorschriften aan in deze database.
- b. De SDA start dit jaar met de analyse van de antibioticagebruiksgegevens uit de database van www.antibioticawijzer.nl en maakt op basis daarvan een benchmark.
- c. Vanaf 1 januari 2016 worden de data via een centrale database aan de SDA aangeboden. De gegevens worden meegenomen in de trendanalyses zoals deze jaarlijks door de SDA worden gepubliceerd.

4. Borging van de elementen 1 t/m 3

Om het plan van aanpak te kunnen realiseren, is borging noodzakelijk. In de 4 grote sectoren is het plan van aanpak geborgd door regelgeving van de Rijksoverheid. Op dezelfde wijze wil de konijnenhouderij haar borging regelen.

Omdat er geen Nederlandse ketenpartijen in de konijnenhouderij actief zijn, kan deelname aan IKB Konijn niet worden afgedwongen. De Belgische en Duitse afnemers vragen niet naar het certificaat IKB Konijn.

Om af te dwingen dat alle konijnenhouders de maatregelen uit het plan van aanpak uitvoeren, is opname in wet- en regelgeving noodzakelijk.

De konijnensector verzoekt het ministerie van EZ om de maatregelen die staan beschreven in het plan van aanpak onder 1, 2 en 3, op te nemen in wet- en regelgeving. Controle vindt dan plaats via de NVWA.

Kritische antibiotica

Het gebruik van kritische antibiotica in de konijnensector is laag. Uit de gegevens van de antibioticawijzer blijkt dat het gebruik van 3^e keus middelen 1% van het totale antibioticagebruik is (2011-2013). De konijnensector streeft er naar om het percentage kritische antibiotica in 2015 naar 0% te reduceren conform de andere sectoren.

5. Kennis en innovatie

Het onderwerp kennis en innovatie valt buiten de borgingssystematiek maar maakt wel onderdeel uit van het plan van aanpak om te komen tot minder en verantwoord en zorgvuldig antibioticagebruik. Kennis en innovatie op het gebied van diergezondheid, huisvesting, voerregime, etc. draagt bij aan een lager antibioticagebruik. De volgende punten worden aangepakt.

- a. Mogelijkheden verkennen rondom vaccinatieprogramma's en gebruik van alternatieve middelen. Vanuit andere sectoren worden goede ervaringen opgedaan met vaccineren en het gebruik van alternatieve middelen om de weerstand te vergroten.
- b. De analyse van LEI/WUR m.b.t. de toedieningswijze biedt wellicht ook mogelijkheden om het antibioticagebruik te reduceren (zie eerder gemaakte opmerking bij de aanleiding). Ook blijkt uit de analyse dat de spreiding tussen de bedrijven zeer groot is. Door naar elkaars bedrijfsvoering te kijken kan veel van elkaar worden geleerd en mogelijk op een snelle manier reductie van antibiotica worden behaald.
- c. Studiegroepen zijn makkelijk te organiseren in de konijnensector vanwege het aantal konijnenhouders (ca. 50). Hier kan gebruik van worden gemaakt, mede in het kader van benchmarking. De werkgroep "Zicht op gezonde konijnen" is opgericht en bestaat uit studieclubvertegenwoordigers, zodat informatie direct bij de leden terecht komt.
- d. In het lopend onderzoek (en de PPS aanvraag) wordt aandacht besteedt aan de algemene diergezondheid van konijnen in parkhuisvesting en meer specifiek tav de coccidiose problematiek. Coccidiën perforeren de darmwand waardoor bacteriën makkelijk kunnen binnen dringen met alle gevolgen van dien. Er zal onderzoek worden gedaan naar de kritische succesfactoren van een goede diergezondheid (maatregelen die de intrinsieke

1-1
1-2
1-3
1-4
1-5
1-6
1-7
1-8
1-9
1-10
1-11
1-12
1-13
1-14
1-15
1-16
1-17
1-18
1-19
1-20
1-21
1-22
1-23
1-24
1-25
1-26
1-27
1-28
1-29
1-30
1-31
1-32
1-33
1-34
1-35
1-36
1-37
1-38
1-39
1-40
1-41
1-42
1-43
1-44
1-45
1-46
1-47
1-48
1-49
1-50
1-51
1-52
1-53
1-54
1-55
1-56
1-57
1-58
1-59
1-60
1-61
1-62
1-63
1-64
1-65
1-66
1-67
1-68
1-69
1-70
1-71
1-72
1-73
1-74
1-75
1-76
1-77
1-78
1-79
1-80
1-81
1-82
1-83
1-84
1-85
1-86
1-87
1-88
1-89
1-90
1-91
1-92
1-93
1-94
1-95
1-96
1-97
1-98
1-99
1-100

diergezondheid verbeteren, ook wel preventieve managementmaatregelen genoemd).
Uit buitenlands onderzoek blijkt dat een ander voerregime de diergezondheid positief
beïnvloedt. In het lopende onderzoek wordt dit aspect meegenomen. Verder zal onderzocht
worden of het toepassen van all in all out het antibiotica gebruik in de konijnenhouderij kan
verminderen.